



Špiljski mrak

Trenuci za pamćenje i sjećanje

na pokojnog prijatelja

Vladu Bermanca

Ljerka Marjanac

Bijaše idealan dan za izlet – 15. lipnja 1975., prije gotovo 50 godina. Mala družina studenata geologije, Tihomir Marjanac, Vlado Bermanec i ja (Ljerka), uputila se na cjelodnevni izlet na Medvednicu s ciljem upoznavanja geologije naše najbliže planine. Kojim putem? Pa ovako: od Gornjeg Stenjevca na Glavicu pa do Grafičara i onda u povratku do Kraljičinog zdenca i kroz Šestine do doma. Zacrtali smo si pozamašnu turu, koja je neizbježno uključila i ulazak u Veternicu. Špilja Veternica? Do tada o njoj ništa nisam čula, a niti sam znala gdje je. Za mene, bilo je to potpuno novo mjesto.

Stigosmo mi do prvog cilja, Veternice. Na platou pred ulazom Tihomir i Vlado pripremili su karbitke, no samo dvije, a nas troje. Usljedio je ulazak u mrak, a svjetlo karbitki davalo je romantični ugođaj. Pognute glave kroz uski prolaz ulazim u veliku Koncertnu dvoranu. Malešno jezerce kristalno bistre vode blista pod svjetlom karbitke. Gledam

u mrak pred sobom, gore, dolje, lijevo, desno... Tihomir okreće karbitku kako bi mi osvijetlio pojedine strane dvorane i put pred nama. Polako hodamo dalje i s lijeve strane ugledam prelijepu sigastu tvorevinu Kamenog slapa. Osvjetljavajući ga karbitkom zamišljam kako je to bilo u geološkoj prošlosti kada je šuštao slap i tisućama godina taložio sigovinu. Sigasti saljev Kamenog slapa doimao se kao da je u tom trenutku vrijeme stalo i slap pretvorilo u kamen!

»Pazi, drži se lijeve strane, desno je ponor!« upozorava me Tihomir. Osjećam neko blato pod nogama, hodam polako i pažljivo jer ne vidim baš puno. Osmatram široki i visoki kanal u polumraku. »Stigli smo do Kalvarije«, rekoše dečki. Ajme, zašto takav naziv? Što se tu krije u mraku? Kraj kanala kojim smo došli? Jedva se nazire stjenoviti uspon. Pomalo mi se javlja strah od nastavka u nepoznato. Uspela sam se ipak i po toj Kalvariji. Nije bilo strašno, ali potom slijedi iznenađenje zvano Majmunjak. Uz



Slika 1. Tihi i Ljerka u mraku Veternice, 15. 6. 1975.
Autor: Tihomir Marjanac



Slika 2. Odmor na Glavici – Ljerka (Panuška)
Marjanac i Vlado Bermanec, 15. 6. 1975.
Autor: Tihomir Marjanac

svjetlo karbitki gledam u vertikalni kanal i dolje jezero. Pitam dečke: »Pa kuda sad?« Osvjetljavaju mi mjesta za penjanje prema Ramzesovom šetalištu i tumače kamo kojom nogom stati, te gdje se rukama hvatati. Joj, joj, joj, ne mogu ja to! Pokušala sam, ali nije išlo. Možda bi bilo lakše s vlastitom rasvjetom, no odluka je pala i rekoh: »Dečki, odite vi šetati s Ramzesom, a ja vas ovdje čekam!« I tako je bilo. Smjestila sam se na izbočenu stijenu dok je još bilo svjetla karbitki. Svjetlo je pomalo nestajalo kako su se Tihomir i Vlado uspinjali Majmunjakom i potom nestali u Ramzesovom šetalištu. Rekli su: »Nećemo dugo, brzo smo natrag!«

Tako se nađoh u špiljskom mraku, nikada prije doživljenom. Sjedim otvorenih očiju. Ne vidim ništa, pa sklapam oči. Osjećaj vremena postaje čudan. Minuta se čini i kratkom i vječnom. Opet otvaram oči i kao da nešto vidim. Mrak više nije tako mračan. Čini mi se kao da uočavam tamne obrise stijena, ali ipak je premračno da se ikamo pomaknem. Shvatila sam da se vid donekle prilagođava potpunom mraku. Zatim osluškujem i kao da čujem žubor vode, ali ovdje potoka nema. Mrak i totalna tišina. Trgnem se na prolet šišmiša i opet utonem u tišinu i misli. Nisam svjesna vremena čekanja. Bude se novi nepoznati osjećaji i moje čulo. Počinjem čuti mašineriju vlastitog organizma, tihi

žubor krvi, otkucaje srca, rad želuca, misaoni rad mozga. Potpuno opušteno ulazim u sebe i naviru različite misli, »pa čak« i »što ako...?!« Strah ne osjećam. Osluškujem sebe i tamu oko sebe, no u tom trenutku čujem glasove i pojavljuje se svjetlo. Dečki stižu!

Moj prvi doživljaj potpunog mraka – špiljskog mraka, trajao je oko dva sata dok sam čekala Tihomira i Vladu da se vrate iz Ramzesa ili tko zna iz kojega kanala. Naviknuta na gradski život uz javnu rasvjetu, neizmjereno sam zahvalna na ovom doživljaju špiljskoga mraka, koji čak nije usporediv niti s mrakom u planini daleko od bilo kakve umjetne rasvjete.

Videnje mraka i probuđeni osjećaji i čulo trenuci su za pamćenje kojih se tako dobro sjećam, za razliku od naziva dijelova Veternice koje sam morala obnoviti za ovu priču.

Nakon ovog izleta Vlado, Tihomir i ja često smo tijekom studija geologije odlazili zajedno u prirodu, uvijek s izazovom otkrivanja i upoznavanja geoloških struktura, stijena, minerala i fosila. S tugom u srcu sjećam se svih veselih druženja s Vladom, koji je ljeta 2021. godine provodio u voljenom Ohridu, još uvijek u zamahu znanstvenih istraživanja i planiranja putovanja u egzotične zemlje, te iznenada shrvan bolešću Covid-19 napustio ovozemaljski život. Veternica je bila i njegova.

U Veternici sam, nakon ovog zauvijek zapamćenog izleta, bila puno puta, a s radošću pamtim i vikend dežurstva pred Veternicom. To sve se događalo prije osnivanja Javne ustanove Medvednica. Tada je Veternica bila daleko od turističkih posjeta, otvorena špiljarima i njihovim istraživačkim boravcima, koji su redovito završavali dodavanjem novih kanala na glavni nacrt.

»Sav mrak svijeta nije u stanju prekriti svjetlost jedne male svijeće!« (arapska poslovice)

»Svjetlost karbitke u špilji smiruje i nadahnjuje.«
(osobni osjećaj)

